

Desenvolupament cultural comunitari

Codi: 101665

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500260 Educació social	OT	3	2
2500260 Educació social	OT	4	2

Professor/a de contacte

Nom: Joanna Genevieve E. Empain

Correu electrònic: joannagenevieve.empain@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

La llengua vehicular és el català, però tant les lectures com els treballs poden ser en català, castellà o anglès.

Equip docent

Carme Serret Vidal

Prerequisits

És recomanable que els estudiants hagin assolit els dos cursos anteriors del grau d'Educació Social.

Objectius

Aquesta assignatura optativa forma part de la matèria Educació Socio-comunitària del grau d'Educació Social. El seu principal objectiu és abordar la reconceptualització, la reflexió crítica i la intervenció en l'àmbit del Desenvolupament Cultural Comunitari.

L'assignatura es planteja reconstruir històricament les bases del Desenvolupament Cultural Comunitari per a posar-ho en relació amb el present i les perspectives internacionals. Aquesta assignatura focalitza en l'estudi de les polítiques culturals en relació amb l'educació social i reinterpreta els vincles entre art, govern local i comunitat. Tanmateix, vol fer partícep a l'estudiant de projectes de Desenvolupament Cultural Comunitari.

Competències

Educació social

- Acompanyar les persones en els seus processos de creixement i emancipació.
- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.

- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
- Dissenyar i desenvolupar processos de participació ciutadana i acció socio-comunitària.
- Dissenyar plans i processos d'avaluació segons les diferents finalitats, tècniques i instruments, moments i perspectives de l'avaluació educativa.
- Dominar els coneixements teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que li permetin desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa.
- Fomentar l'autonomia dels participants i buscar un equilibri entre les seves funcions com a orientador, facilitador i promotor de la dinàmica socioeducativa.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).
- Utilitzar informació i coneixement de les diferents fonts i contextos (informes, articles, etc.) propis de les ciències socials.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar experiències i projectes d'animació sociocultural i desenvolupament comunitari des de la perspectiva de diferents paradigmes teòrics.
3. Analitzar i aplicar el raonament crític a la comprensió de la Democràcia representativa versus participativa. Poder, govern i governabilitat.
4. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
5. Aplicar tècniques de participació: investigació acció participativa (IAP), al diagnòstic comunitari.
6. Avaluar les polítiques i programes derivats de les mateixes relatius a l'educació per al desenvolupament.
7. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
8. Conèixer la conceptualització bàsica i les principals metodologies i tècniques de l'animació sociocultural i el desenvolupament comunitari.
9. Conèixer la investigació existent sobre animació sociocultural i desenvolupament comunitari.
10. Desenvolupar funcions professionals adaptades a les diferents situacions sociocomunitàries de manera que estimulin l'empoderament de les persones participants.
11. Dissenyar i desenvolupar processos participatius d'educació sociocomunitària.
12. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
13. Incorporar a les seves anàlisis els referents contextuals necessaris vinculats a problemes i propostes concretes sobre l'educació per al desenvolupament.
14. Proposar estratègies adaptades a diferents situacions i necessitats de mediació, desenvolupar adequadament estratègies per a la mediació entre persones o grups en situacions simulades i mostrar habilitats socials per entendre les famílies i fer-se entendre per elles.
15. Proposar projectes i accions que estiguin d'acord amb els principis de responsabilitat ètica i de respecte pels drets humans i els drets fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
16. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
17. Reflexionar, valorar i aplicar els canvis necessaris en la pràctica educativa sobre el concepte de participació. Participació com a finalitat i com a mitjà per al canvi.
18. Reflexionar, valorar i aplicar els canvis necessaris en la pràctica educativa sobre la participació ciutadana des de l'administració: models i dispositius.
19. Reflexionar, valorar i aplicar els canvis necessaris en la pràctica educativa sobre la participació social des dels actors socials: moviments socials i associacions.
20. Treballar en equips multidisciplinars desenvolupant processos d'educació sociocomunitària.
21. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

Bloc 1. Els fonaments teòrics i històrics del Desenvolupament Cultural Comunitari

1.1. Polítiques culturals: art, govern local i comunitat

Què és el "Desenvolupament Cultural Comunitari". Cultura popular, cultura de classes. Cultura i identitat.

Teories i pràctiques actuals de Desenvolupament Cultural Comunitari.

Desenvolupament Cultural Comunitari i gènere

Desenvolupament Cultural Comunitari i valors. Humanisme.

1.2. Art, activisme i canvi social

Pràctiques artístiques, socials i comunitàries. contracultura.

Pedagogies crítiques i feministes.

Art i resiliència.

Bloc 2. Dimensió pràctica: educació performativa i projectes de Desenvolupament Cultural Comunitari

2.1. Comunitats de pràctica: experiències a través de l'art i la cultura

Les pràctiques de l'art contemporani i el treball amb comunitats: art, estètica i política; crítica al capitalisme i mitjans de comunicació; gènere, cos i diferència (performance).

Estratègies d'interpretació, crítica, creació i producció en arts plàstiques, teatre, música, cinema i disseny.

Pensament contemporani, pràctica cultural i acció política.

Pedagogies culturals, identitats, comunitats.

2.2. Propostes educatives en espais artístics i centres culturals

Participació i Desenvolupament Cultural Comunitari: construcció d'agència i empoderament de les comunitats a través de l'art i la cultura.

Processos i pràctiques dialògiques en els projectes de Desenvolupament Cultural Comunitari.

Narratives, llocs i comunitats: museus i centres culturals, barris, associacions, hospitals, presons, xarxes...

Documentació, exposició i difusió de projectes de Desenvolupament Cultural Comunitari.

El paper de l'avaluació en la millora i la transformació social.

Metodologia

Desenvolupament seqüencial del curs:

Primer es farà el Bloc 1 (magistrals i seminaris). Després el Bloc 2 (magistrals i seminaris).

D'una forma o altra, els continguts d'aquest curs connecten amb l'assignatura "Fonaments de l'educació sociocomunitària" i són a tenir en compte pels estudiants que vulguin especialitzar-se en el aspectes sociocomunitaris.

Les sessions del Bloc 2 d'aquesta assignatura es basen en un treball de recerca i experimentació amb materials per part dels estudiants, que requereix d'una investigació basada en la documentació amb imatges i en el reciclatge de materials per a l'educació cultural i a través de les arts. A més a més, la metodologia adoptada requereix pel seu bon desenvolupament que l'estudiant porti a l'aula materials especialitzats per a la realització de les activitats artístiques i cultural. El professorat recomanarà el material més adient per a les activitats programades, que tindrà un cost sostenible i podrà ser compartit entre els estudiants. Es cercaran mecanismes per poder garantir que l'estudiant pugui tenir-lo al seu abast en el cas de que no es disposi dels recursos necessaris.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries en relació amb la COVID-19.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Activitat dirigida (treball del gran grup més els grups petits o seminaris)	45	1,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21
Tipus: Supervisades			
Tutories i seguiment de l'estudiant	30	1,2	2, 7, 10, 17, 18
Tipus: Autònomes			
Treball en tasques autònomes, com poden ser: preparació de proves escrites o orals, lectura de textos o treballs en grup o individuals, etc.	75	3	1, 2, 4, 7, 8, 9, 12, 16, 17, 19, 20, 21

Avaluació

Avaluació

Bloc 1.- Els fonaments teòrics i metodològics del DCC. Aprofundiment conceptual i estudi de casos. La prova de coneixements i l'estudi de cas tindran lloc al final del primer bloc. (50%)

Bloc 2.- Dimensió pràctica: educació performativa i projectes de DCC. Anàlisi i desenvolupament de projectes d'educació sociocomunitària i reflexió del procés individual. El lliurament del projecte i del treball individual es lliurarà al final del segon bloc. (50%)

Per aprovar l'assignatura cal haver assolit com a mínim 4 en el bloc, per poder fer la mitjana. L'alumnat té una oportunitat per recuperar les activitats suspeses en la setmana de recuperació estipulada pel calendari de l'UAB.

L'assistència a classe és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà no evaluable. En aquesta assignatura es valora la participació activa de l'estudiant com un factor important i això repercutirà en la qualificació dels treballs individuals i en grup

El retorn de les diferents activitats d'avaluació es farà com a màxim 15 dies després de l'entrega. La còpia o plagi serà motiu de suspens de l'assignatura.

Un dels criteris necessaris per superar aquesta assignatura consistirà a demostrar, al llarg del curs, que l'estudiant té desenvolupades unes competències personals i socials imprescindibles per a ser educador(a) social: participació activa a les classes, responsabilitat i rigor en el treball autònom, no jutjar, argumentar, ús adequat dels dispositius electrònics (mòbil, ordinador, etc.), pensament crític i conductes que afavoreixin un entorn amable i positiu, democràtic i a on es respectin les diferències. El/la professora de l'assignatura anirà observant, documentant les sessions i anotant evidències en relació amb aquestes habilitats personals i socials de les estudiant; i s'aniran avaluant al llarg de l'assignatura.

Cal també que l'estudiant mostri una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent. L'avaluació es fixarà també en les competències per al treball cooperatiu i en equip i serà sensible al gènere.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova de coneixements (Bloc 1. Els fonaments teòrics i històrics del DCC)	30 %	0	0	1, 2, 7, 8, 9, 16, 17, 19
Treball de grup (Bloc 1. anàlisi d'un projecte DCC)	20 %	0	0	1, 2, 3, 4, 7, 8, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 21
Treball de grup (Bloc 2. Dimensió pràctica: educació performativa i projectes de DCC)	30 %	0	0	2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21
Treball individual (Bloc 2. Dimensió pràctica: educació performativa i projectes de DCC)	20 %	0	0	1, 2, 4, 7, 8, 9, 15, 16

Bibliografia

Anderson, T.; Gussak, D.; Hallmark, K.K. i Paul, A.(Eds.) (2010). *Art Education for Social Justice*. Reston A.V: NAEA.

Aragay, J. M. (2017). *Les Arts Comunitàries des de l'Educació Social. L'experiència Basket Beat*. Barcelona: Neret Edicions.

Augé, M. (2010). *La comunidad ilusoria*. Barcelona: Gedisa.

Baraúna, T.; Motos, T. (2009). *De Freire a Boal. Pedagogía del Oprimido. Teatro del Oprimido*. Ciudad Real: Ñaque Editora.

Boal, A. (2002). *Juegos para actores y no actores : teatro del oprimido*. Barcelona : Alba Editorial.

Butler, J. (2007). *El género en disputa, El feminismo y la subversión de la identidad*. Barcelona: Ediciones Paidós Ibérica.

Casacuberta, D.; Rubio, N. i Serra, L. (Eds.) (2011). *Acción cultural y desarrollo comunitario*. Barcelona: Graó.

Freire. P. (1970). *Pedagogía del oprimido*. Madrid : Siglo XXI.

Greene, M. (2005). *Liberar la imaginación. Ensayos sobre educación, arte y cambio social*. Barcelona: Graó.

Giroux, H.A. (1997). *Cruzando límites. Trabajadores culturales y políticas educativas*. Barcelona: Paidós.

Hernández, F. (2007). *Espigador@s de la cultura visual: Otra narrativa para la educación de las artes visuales*. Barcelona: Octaedro.

hooks, b. (2021). *Enseñar a transgredir*. Madrid: Capitan Swing.

Mayugo, C.; Pérez, X. i Ricart, M. (Coords.) (2004). *Joves, creació i comunitat*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, Finestra Oberta, 41.

Miller, T. i Yudice, G. (2004). *Política cultural*. Barcelona: Gedisa.

Moreno, A. (2016). *La mediación artística. Arte para la transformación social, la inclusión social y el desarrollo comunitario*. Barcelona: Edición Octaedro.

Pié Balaguer, A. (2009). *Educació social i teoria queer*. De l'alteritat o les dissidències pedagògiques. Barcelona: UOC.

Rodrigo, J. (2010). *Transductores 1. Pedagogías colectivas y políticas espaciales*. Recuperat de <https://issuu.com/blogguerrero/docs/transductores>

VV.AA. (2008). *Producción cultural y prácticas instituyentes. Líneas de ruptura en la crítica institucional*. Madrid: Traficantes de sueños.

Programari

No s'utilitza programari específic en aquesta assignatura.